

Witam 😊

PRACA DOMOWA NR 12 (15-19.02.2021)

UWAGA!

Odpowiedzi na polecenia proszę zapisać w zeszycie, na kartach lub w postaci tekstu w programie Word. Proszę je odesłać na adres e-mail: m.tomporek@mos4.elodz.edu.pl lub przez komunikator Messenger do **22 lutego 2021 r.** w postaci zdjęć (screenów) lub pliku tekstowego.

Brak pracy w terminie skutkuje oceną niedostateczną.

W razie problemów technicznych, osobistych i innych, proszę o kontakt.

Proszę wykonać następujące *polecenia z podręcznika* „Zrozumieć świat 2” Elżbiety Nowosielskiej i Urszuli Szydłowskiej:

Temat I-II: Różne postawy wobec zbrodni. William Szekspir „Makbet”.

1. Napisz w zeszycie notatkę o autorze dramatu. Wykorzystaj w tym celu różne źródła wiedzy. Możesz zaczerpnąć informacje z poniższych linków:

- https://pl.wikipedia.org/wiki/William_Shakespeare
- <http://obliczaludzi.com/william-szekspir/>
- https://sciaga.pl/tekst/26137-27-biografia_williamsa_szekspira

2. Przepisz do zeszytu najważniejsze informacje o dramacie:

Dramat - rodzaj literacki obejmujący utwory przeznaczone do wystawienia na scenie.

Dwoiste funkcjonowanie dramatu:

- a) w postaci pisanej, jak pozostałe rodzaje literackie;
- b) w formie konkretyzacji scenicznej, jako dzieło sztuki teatralnej (utwór przeznaczony do wystawienia na scenie).

Wyróżniki rodzajowe dramatu:

- a) brak narratora,

- b) wyrazista, wartka akcja,
- c) bohaterowie prezentowani poprzez słowa i czyny,
- d) dążenie do jedności miejsca i czasu,
- e) zapis w postaci tekstu głównego (dialogi, monologi) i pobocznego, tak zwane didaskalia (wskazówki dla reżysera i aktorów).

Kompozycja dramatu:

- a) realizowanie zasady trzech jedności: miejsca (akcja rozgrywa się w jednym miejscu), czasu (jeden dzień) i akcji (jeden wątek główny);
- b) obecność konfliktu dramatycznego - wyjściowego układu zdarzeń, zakładającego walkę o przeciwstawne cele, w którą angażują się mniej lub więcej wszyscy bohaterowie;
- c) źródło konfliktu dramatycznego - skonstruowanie dwóch kontrastowych bohaterów o sprzecznych dążeniach.

Klasycznie przebiegająca akcja w dramacie:

- a) ekspozycja;
- b) zawiązanie akcji;
- c) rozwój akcji;
- d) punkt kulminacyjny;
- e) rozwiązanie akcji.

Rodzaje dramatu: tragedia, komedia, dramat właściwy, opera, operetka, szopka.

GŁÓWNE GATUNKI DRAMATU

TRAGEDIA	<p>Osią konstrukcji jest los jednostki, która dążąc do wzniosłego celu walczy z przeciwnościami prowadzącymi do katastrofy. Śmierć głównego bohatera jest elementem koniecznym. Ostatecznym celem tragedii jest uszlachetnienie widzów poprzez wzbudzenie w nich chęci zadośćuczynienia sprawiedliwości.</p> <p>Np.: <i>Balladyna</i> J. Słowackiego</p>
KOMEDIA	<p>Zamiast wzniosłości wprowadza elementy komizmu. Przedstawia ludzi z wadami i ułomnościami, którzy niezręcznie dążą do osiągnięcia celu. Działania bohaterów wywołują w widzach śmiech. Komedia kończy się pomyślnie. Opiera się na żywej akcji, indywidualizacji środowiska, charakterów, sytuacji, języka.</p> <p>Np.: <i>Zemsta</i> A. Fredry</p>
DRAMAT WŁAŚCIWY	<p>Łączy pewne elementy tragedii i komedii. Na ogół charakteryzuje się poważnym przebiegiem zdarzeń. Nie musi mieć tragicznego zakończenia – śmierć bohatera nie jest motywem obowiązującym. Dramat zachowuje duży stopień wierności wobec życia, wykazuje dążności realistyczne. Obejmuje różne formy kompozycyjne i tematyczne.</p> <p>Np.: <i>Niemcy</i> L. Kruczkowskiego</p>

3. Zapoznaj się z planem wydarzeń „Makbeta”:

Akt I

- Pod Forres toczy się wielka bitwa wojsk szkockich z norwesкими, [Makbet](#), jeden ze szkockich wodzów, wraz z Bankiem swym przyjacielem, dzielnie walczą, Makbet pokonuje Swena - króla Norwegów. Zostaje zawarty pokój. Król szkocki Duncan mianuje Makbeta namiestnikiem Kawdoru.
- Spotkanie z Czarownicami, które przepowiadają Makbetowi, że będzie królem Szkocji, zaś Bankowi, że zostanie ojcem całej dynastii władców.
- Duncan wyrusza do zamku Makbeta w Inverness, Makbet opowiada żonie o przepowiedni; wspólnie planują zbrodnię - zabicie Dunkana.

Akt II

- Makbet i jego [żona](#) realizują swój plan: Duncan nie żyje, a o zbrodnię oskarżeni są dwaj [strażnicy](#) króla, których Makbet natychmiast zabija.
- Synowie Dunkana, [Malkolm](#) i [Donalbein](#), w przecuciu niebezpieczeństwa potajemnie opuszczają zamek Makbeta, ten

wyrusza na swoją koronację do Skony.

Akt III

- Banko podejrzewa Makbeta o zabójstwo Dunkana, Makbet zaprasza go na ucztę, ale zaraz potem nakazuje dwóm płatnym mordercom, aby zabili Banka i jego syna.
- Uczta u Makbeta, oznaki szaleństwa nowego króla - widzi ducha zabitego Banka.
- Wokół Makbeta narastają podejrzania. Król przygotowuje się do walki z wojskami Malkolma (syn Dunkana), który chce odebrać uzurpatorowi należny mu prawem dziedziczenia tron.

Akt IV

- Makbet ponownie spotyka się z Czarownicami, nowe przepowiednie: Makbeta nie zwycięży nikt narodzony z kobiety, pozostanie królem dotąd, dopóki las Birnam nie podejdzie pod mury zamku Dunzynie; ostrzeżenie przed Makdufem.
- Hrabia [Lennox](#) przynosi wieść, że [Makduf](#) uciekł do Anglii, Makbet nakazuje wymordować rodzinę zbiega; Lady Makduf i jej synek zostają zabici.
- W Anglii Makduf i Malkolm planują walkę z Makbetem.

Akt V

- Lady Makbet popada w szaleństwo.
- Wojska Malkolma i Makdufa zbliżają się do zamku Dunzynie: żołnierze zbliżają się do zamku okryci dla niepoznaki leśnymi gałęziami - las Birnam podchodzi pod mury Dunzynie.
- Pojedynek Makbeta z Makdufem - Makduf mówi, że został przedwcześnie wydobyty z łona matki (a więc sama go nie urodziła), zwycięża Makbeta.

- Królem Szkocji zostaje Malkolm, syn Dunkana.

4. Przeczytaj fragment „Makbeta” (strony 102-105, podręcznik) i odpowiedz pisemnie na pytania nr 2-6 dotyczące tekstu (strona 105, podręcznik):

LEKTURA OBOWIĄZKOWA DO PRZECZYTANIA!

WILLIAM SZEKSPIR – „MAKBET”

Film:

- <https://vod.tvp.pl/video/makbet,makbet,47731457>

Tekst on-line:

- <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/makbet.html>

Makbet (fragmenty)

Akt II

SCENA PIERWSZA

Inverness. Dziedziniec zamkowy.

Makbet

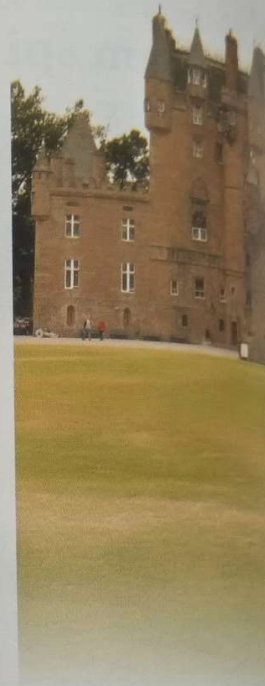
[...]

Jestli to jest sztylet, co przed sobą widzę,
Z zwróconą ku mej dłoni rękojeścią?
Pójdź, niech cię ujmę! Nie mam cię, a jednak
Ciągle cię widzę. Fatalne widziadło!
Nie jesteś ty dla zmysłu dotykania,
Tylko dla zmysłu widzenia dostępny?
Jestesz sztyletem tylko wyobraźni?
Rozpalonego tylko mózgu tworem?
[...]

Ciągle cię widzę, a na twojej klindze
I rękojeści znamiona krwi, których
Pierwej nie było. Nie ma ich w istocie:
Moja to krwawa myśl jawi je oczom.
[...]

Słyszeć się daje odgłos dzwonka.

Dalej! czas nagli; już dzwonka wezwanie
Daje mi sygnał. Nie słysz go, Dunkanie,
Bo tego dzwonka melodia straszliwa
Do nieba ciebie lub do piekła wzywa.
Wychodzi.

Zamek Glamis w Szkocji (W tym zamku znajduje się...)

RENEANS ○ Hasło epoki: *Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce*

1492 r.
odkrycie Ameryki

Krzysztof

1543 r.
O obrotach
sfer niebieskich

1586 r.
Pieśni

ok. 1595 r.
Romeo

SCENA DRUGA*Tamże.**Wchodzi Lady [czyt.: lejdy] Makbet.***Lady Makbet**

Co ich uśpiło, to mnie ocuciło.

Co ich zniemogło, we mnie wzmogło siły. [...]

Taki im napój dałam, że natura

I śmierć spór teraz wiodą o ich życie.

Makbet za sceną

Kto tu? hej!

Lady Makbet

Biada! pewnie się ocknęli

I wszystko na nic. Zamach to, nie zbrodnia,

Zgubi nas. Cicho! Pokładłam sztylety

Tuż przecie przy nich; nie mógł ich nie znaleźć.

Gdyby był we śnie nie tyle podobny

Do mego ojca, byłabym się była

Niechybnie sama na to odważyła.

Ha! I cóż?

*Wchodzi Makbet.***Makbet**

Stało się. Słyszałaś hałas?

Lady Makbet

Słyszałam sowy krzyk i poświerk świerszcza,

Cóżżeś to mówił, mężu?

Makbet

Kiedy?

Lady Makbet

Teraz.

Makbet

Kiedym tu wchodził?

Lady Makbet

Tak.

Makbet

Cicho! Czy słyszysz?

Kto tam śpi w tamtym pokoju?

Kadr z filmu *Tragedia Makbeta* w reż. Romana Polańskiego, 1971

Lady Makbet
Donalbein.

Makbet
przypatrując się swoim rękom
Żalosznyż to jest widok!

Lady Makbet
Wstydz się mówić:
Żaloszny widok; niemężny tak mówi. [...]

Makbet
Ciągłe mi brzmiał w uszach
Ten głos: „Nie zaśniesz, nie zaśniesz już więcej!”
Glamis sen zabił, dlatego też Kawdor
Nie zaśnie; Makbet nigdy już nie zaśnie.

Lady Makbet
Któż to tak wołał? O, szlachetny panie,
Rozmiękczasz w sobie tęgość ducha marząc
Tak chorobliwie. Idź, weź trochę wody
I obmyj rękę z tych plugawych znamion.
Po coś tu z sobą przyniósł te sztylety?
Tam jest ich miejsce. Idź, odnieś je, pomóż
Krwiją tamtych ludzi.

Makbet
Już tam moja noga
Nie wnijdzie. Wzdrygam się, kiedy pomyślę
O tym, com zrobił; widok tego byłby
Nad moje siły.

Lady Makbet
Kaleka na duchu!
Daj te sztylety. Śpiący i umarli
Są obrazkami tylko; nikt, prócz dzieci
Malowanego nie lęka się diabła. [...]
Wychodzi.
Słychać z zewnątrz kołatanie.

Makbet
Skąd ten odgłos?
Cóż się to ze mną stało, kiedy lada
Szmer, lada szelest przejmuje mię dreszczem?
Co to za ręce? Ha! wzrok mi pożera
Ich widok. Mógłżeby cały ocean

Kadr z filmu *Tragedia Makbeta* w reż. Romana Polańskiego, 1971

Te krwawe ślady splukać z mojej ręki?
 Nie, nigdy! raczej by ta moja ręka
 Zdołała wszystkich mórz wody zrumienić
 I ich zieloność w purpurę zamienić.
Lady Makbet wraca.

Lady Makbet

Ręce mam twoim podobne, lecz wstyd by
 Spalił mi lica, gdybym miała serce
 Białe¹ jak twoje.

Kołatanie.

Słysząc kołatanie
 U południowej bramy; przejdźmy żywo
 Do naszych komnat. Kilka kropel wody
 Oczyszczy nas wnet z plamy tego czynu.
 Jakże on wtedy będzie lekkim! Męstwo
 Całkiem cię, widzę, opuściło.

Kołatanie.

Słyszysz,
 Znow kołatają. Przywdziej nocny ubiór,
 Ażeby skoro wyjść potrzeba będzie,
 Nie pokazało się, żeśmy czuwali.
 Przestańże gubić się tak nędznie w myślach.

Makbet

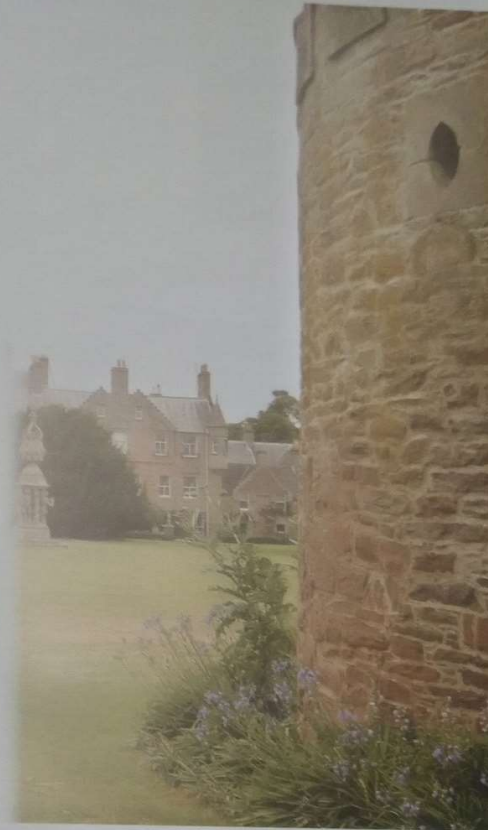
Obok uczucia takiej okropności.
 Lepiej byłoby utracić poczucie
 Samego siebie.

Kołatanie.

Zbudź tym kołataniem
 Dunkana! Obyś mógł tego dokazać!

Kołatanie.

William Szekspir *Makbet* [w:] *Tragedie*, przekł. Józef Paszkowski, Warszawa 1980

Wieża zamku Glamis w Szkocji (Wielka Brytania)

¹ serce białe – tchórzliwe

POLECENIA

1. Napisz w zeszycie notatkę o autorze dramatu. Wykorzystaj w tym celu różne źródła wiedzy.
2. Wskaż różnice postaw bohaterów utworu wobec zbrodni.
3. Odszukaj wersy mówiące o tym, że Makbeta dręczą wyrzuty sumienia i ma on świadomość, iż nigdy nie osiągnie wewnętrznego spokoju.
4. Nazwij uczucia Makbeta.
5. Dlaczego Lady Makbet nazwała Makbeta „kaleką na duchu”? Czy zgadzasz się z tą opinią?
6. Czy uważasz, że każde popełnione zło pociąga za sobą cierpienie? Przygotuj się do dyskusji.